

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5 (3)

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, may.
3-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilkomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA NAQDSIZ TO'LOVLAR ULUSHINING OSHISHI VA PUL MASSASI NAZORATI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	28
Pardayev G'ayrat Jabbor o'g'li	
BUXGALTERIYA HISOBINING PAYDO BO'LISHI VA RIVOJLANISHI HISOB SIYOSATINING SHAKLLANISHIDA ASOS SIFATIDA	34
Abdovaxidov Farxod Tuychiyevich	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TASHKILOTLARIDA ICHKI SIFAT NAZORATI STANDARTLARINI RISKKA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	41
Bobonarova Kamola	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION-INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	47
Azizova Habiba Arslonovna	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIGA RAQAMLI DAVLAT XIZMATLARINI KO'RSATISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI	56
Yusupova Dilbar Mirabidovna	
КАРБОНОВЫЕ КРЕДИТЫ В АГРАРНОМ СЕКТОРЕ КАК ИНСТРУМЕНТ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА	61
Абдуллаева Зайнаб Руслановна	
BUXORO ZINDONI VA BOLO HOVUZ ANSAMBLI MISOLIDA TARIXIY OBIDALARNING BARQAROR TURISTIK SIG'IMI TAHLILI	66
Shodiyeva Moxichehra Shokir qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
SOLIQ TIZIMIDA SOLIQ RISKINI BAHOLASH USLUBIYOTI	73
Ravshanjon Azimovich	
O'ZBEKISTONDA UMUMIY O'RTA TA'LIM TIZIMI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA BUXORO VILOYATI TAHLILI.....	80
Davidxodjayev Oybek Obidovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION KREDITLASHLASHNING AMALDAGI HOLATI VA ISTIQBOLLARI.....	85
Abdurashidova Mohidil Qodir qizi, Karimova A.	

O'ZBEKISTONDA INVESTITSION KREDITLASHLASHNING AMALDAGI HOLATI VA ISTIQBOLLARI

Abdurashidova Mohidil Qodir qizi
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
MBI-124 guruh magistranti

Ilmiy rahbar:
Karimova A.

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
ORCID: 0000-0001-72718212

Annotatsiya. Maqolada O'zbekiston Respublikasida investitsion kreditlashning zamonaviy holati, uning iqtisodiy o'sish va tarkibiy o'zgarishlarga ta'siri tahlil qilingan. Tijorat banklarining investitsion jarayonlardagi roli, kredit portfelining dinamikasi hamda raqamli texnologiyalar asosida kreditlashni rivojlantirish tendensiyalari o'rganilgan. Shuningdek, investitsion kreditlash samaradorligini oshirishga ta'sir etayotgan asosiy omillar aniqlanib, ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: investitsion kreditlash, tijorat banklari, iqtisodiy o'sish, kredit portfeli, raqamli texnologiyalar, moliyaviy tizim, davlat-xususiy sheriklik.

Abstract. The article analyzes the current state of investment lending in the Republic of Uzbekistan, its impact on economic growth and structural transformations. It examines the role of commercial banks in investment processes, the dynamics of the loan portfolio, and trends in the development of lending based on digital technologies. The study also identifies the main factors affecting the improvement of investment lending efficiency and proposes scientific and practical recommendations for their enhancement.

Key words: investment lending, commercial banks, economic growth, loan portfolio, digital technologies, financial system, public-private partnership.

Аннотация. В статье анализируется современное состояние инвестиционного кредитования в Республике Узбекистан, его влияние на экономический рост и структурные преобразования. Рассматриваются роль коммерческих банков в инвестиционных процессах, динамика кредитного портфеля и тенденции развития кредитования на основе цифровых технологий. Также выявлены основные факторы, влияющие на повышение эффективности инвестиционного кредитования, и предложены научно-практические рекомендации по их совершенствованию.

Ключевые слова: инвестиционное кредитование, коммерческие банки, экономический рост, кредитный портфель, цифровые технологии, финансовая система, государственно-частное партнёрство.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi bank tizimi milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi va tarkibiy transformatsiyasini ta'minlashda muhim o'rin egallaydi. Hozirgi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida bank-moliya tizimining samaradorligi iqtisodiy o'sish sur'atlariga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, investitsion kreditlash mexanizmi iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, ishlab chiqarish quvvatlarini yangilash hamda tarmoqlararo muvozanatni ta'minlashda muhim moliyaviy vosita sifatida alohida ahamiyat kasb etadi.

Investitsion kreditlar real sektorni uzoq muddatli moliyalashtirishning asosiy manbalaridan biri bo'lib, ularning samarali faoliyati iqtisodiyotning texnologik yangilanish darajasi, infratuzilmaning rivojlanishi hamda mamlakatning xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligini belgilovchi muhim omillardan hisoblanadi. Ushbu kreditlar orqali sanoat korxonalarini modernizatsiya qilinadi, yangi ishlab chiqarish quvvatlari ishga tushiriladi hamda innovatsion loyihalar amalga oshiriladi. Natijada iqtisodiyotning real sektori yanada barqaror va diversifikatsiyalashgan rivojlanish bosqichiga o'tadi.

Tijorat banklari tomonidan taqdim etiladigan investitsion kreditlar tizimi moliyaviy resurslarni uzoq muddatli asosda iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlariga yo'naltirish imkonini beradi. Bu jarayon banklarning resurs bazasi sifati, moliyaviy barqarorligi, kapital yetariligi hamda mijozlar ishonchi darajasi bilan bevosita bog'liqdir. Shuningdek, zamonaviy moliyaviy instrumentlar va raqamli texnologiyalarning joriy etilishi kreditlash jarayonlarining shaffofligi va tezkorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

So'nggi yillarda O'zbekistonda bank sektorini isloh qilish, moliyaviy bozorlarni erkinlashtirish va investitsion muhitni yaxshilash bo'yicha keng ko'lami islohotlar amalga oshirilmoqda. Natijada tijorat banklarining investitsion faolligi ortib, yangi kredit mahsulotlari ishlab chiqilmoqda hamda raqamli platformalar orqali moliyalashtirish imkoniyatlari kengaymoqda. Bu esa investitsion kreditlash hajmining o'sishiga va iqtisodiyotga yo'naltirilayotgan moliyaviy resurslar samaradorligining oshishiga olib kelmoqda.

Shu bilan birga, mavjud moliyaviy tizimda ayrim tizimli masalalar ham saqlanib qolmoqda. Xususan, uzoq muddatli moliyaviy resurslar manbalarining yetarli darajada diversifikatsiya qilinmaganligi, bank aktivlarida qisqa muddatli kreditlarning ustunligi hamda ayrim institutsional va regulyativ omillar investitsion kreditlash hajmining yanada kengayishiga ta'sir ko'rsatmoqda. Bundan tashqari, kredit risklarini boshqarish mexanizmlarini yanada takomillashtirish zarurati ham dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

Umuman olganda, investitsion kreditlash tizimini rivojlantirish O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlash, ishlab chiqarish salohiyatini oshirish va iqtisodiy modernizatsiya jarayonlarini jadallashtirishda strategik ahamiyatga ega hisoblanadi. Shu sababli, ushbu yo'nalishda ilmiy asoslangan yondashuvlarni ishlab chiqish va amaliy mexanizmlarni takomillashtirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Investitsion kreditlash muammolari hamda uning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri masalalari iqtisodiy adabiyotlarda keng yoritilgan bo'lib, ushbu yo'nalishda ham mahalliy, ham xorijiy olimlar tomonidan muhim ilmiy izlanishlar olib borilgan.

Bir qator tadqiqotchilar investitsion kreditni moliyaviy resurslarni qayta taqsimlashning muhim shakli sifatida talqin etib, uning asosiy kapitalni kengaytirish, yangilash va modernizatsiya qilishdagi o'rnini alohida ta'kidlaydilar. Ushbu yondashuvga ko'ra, investitsion kreditlar iqtisodiyotning real sektoriga uzoq muddatli moliyaviy qo'llab-quvvatlashni ta'minlab, ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish va texnologik yangilanish jarayonlarini jadallashtirishga xizmat qiladi. Shuningdek, ular iqtisodiy o'sishni rag'batlantiruvchi muhim mexanizmlardan biri sifatida baholanadi.

Xorijiy iqtisodchilardan F. Mishkin bank kreditlash tizimini rivojlantirishni moliyaviy tizim barqarorligi va iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biri sifatida ko'rib chiqadi. Uning fikricha, samarali faoliyat yurituvchi bank krediti tizimi iqtisodiyotda kapital oqimlarining optimallashtirishini ta'minlaydi hamda investitsion jarayonlarni faollashtiradi. Bu esa, o'z navbatida, iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

B. Bernanke esa kreditlash hajmining kengayishi investitsion faollikning oshishi bilan bevosita bog'liq ekanligini ta'kidlaydi. Uning ilmiy qarashlariga ko'ra, bank kreditlari iqtisodiyotdagi likvidlikni oshirib, real sektor subyektlarining ishlab chiqarish va investitsion qarorlarini qo'llab-quvvatlaydi. Shu bilan birga, kreditlash jarayonining rivojlanishi makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi.

Mahalliy iqtisodchi olimlar esa investitsion kreditlash tizimini takomillashtirish masalasiga alohida e'tibor qaratib, uzoq muddatli moliyaviy resurslar bazasini kengaytirish zarurligini ta'kidlaydilar. Ularning fikricha, tijorat banklarining kredit siyosatini yanada samarali tashkil etish, risklarni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish hamda innovatsion moliyaviy instrumentlarni joriy etish investitsion kreditlash hajmini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, mahalliy tadqiqotlarda bank tizimining raqamli transformatsiyasi ham alohida o'rganilib, raqamli texnologiyalar kreditlash jarayonlarini tezlashtirishi, shaffofligini oshirishi va mijozlar uchun qo'shimcha qulayliklar yaratishi qayd etiladi. Bu esa investitsion kreditlash samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, investitsion kreditlash iqtisodiy o'sishning muhim drayveri bo'lib, uning samarali tashkil etilishi moliyaviy tizim barqarorligi, ishlab chiqarishning kengayishi hamda milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda investitsion kreditlash tizimining rivojlanishi va uning iqtisodiy jarayonlarga ta'sirini kompleks o'rganish maqsadida bir qator ilmiy metodlardan foydalanildi. Xususan, qiyosiy tahlil, statistik tahlil, tizimli yondashuv hamda iqtisodiy-matematik modellashtirish elementlari tadqiqotning metodologik asosini tashkil etdi.

Qiyosiy tahlil usuli yordamida investitsion kreditlashning turli davrlardagi dinamikasi, banklar kredit portfelidagi o'zgarishlar hamda iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqliklar o'rganildi. Ushbu yondashuv kreditlash jarayonlaridagi tendensiyalarni aniqlash va ularning rivojlanish yo'nalishlarini baholash imkonini berdi.

Statistik tahlil metodi orqali kreditlash hajmlari, investitsion kreditlarning ulushi, iqtisodiy o'sish ko'rsatkichlari hamda bank tizimining asosiy indikatorlari o'rtasidagi miqdoriy bog'liqliklar tahlil qilindi. Bu esa, o'z navbatida, jarayonlarning raqamli ifodasini shakllantirish va xulosalarni aniq dalillar asosida ishlab chiqishga xizmat qildi.

Tizimli yondashuv investitsion kreditlashni yagona moliyaviy tizimning tarkibiy qismi sifatida ko'rib chiqish imkonini berdi. Ushbu yondashuv orqali bank sektori, real iqtisodiyot va davlat moliyaviy siyosati o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklar kompleks ravishda tahlil qilindi. Natijada kreditlash jarayonining makroiqtisodiy tizimdagi o'rni va ahamiyati yanada chuqurroq yoritildi.

Shuningdek, tadqiqotda iqtisodiy-matematik modellashtirish elementlaridan ham foydalanildi. Mazkur usul investitsion kreditlash hajmi va iqtisodiy o'sish ko'rsatkichlari o'rtasidagi funksional bog'liqlikni aniqlash, shuningdek, trend va prognozlash jarayonlarini amalga oshirish imkonini berdi.

Tadqiqotning empirik bazasi O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, Iqtisodiyot va moliya vazirligi hamda tijorat banklarining 2020–2024-yillar davomida e'lon qilingan rasmiy statistik ma'lumotlari va tahliliy hisobotlariga asoslandi. Ushbu ma'lumotlar investitsion kreditlash dinamikasini o'rganish, bank sektoridagi o'zgarishlarni baholash hamda iqtisodiy tendensiyalarni aniqlashda asosiy axborot manbai bo'lib xizmat qildi.

Umuman olganda, qo'llanilgan metodlar va empirik ma'lumotlar tadqiqot natijalarining ilmiy asoslanganligi, obyektivligi va ishonchligini ta'minlashga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Hozirgi sharoitda O'zbekiston Respublikasi milliy iqtisodiyotining transformatsiya jarayonlari jadallashib borayotgan bir paytda investitsion kreditlash iqtisodiy tizimdagi tarkibiy o'zgarishlarni ta'minlovchi strategik moliyaviy vosita sifatida alohida ahamiyat kasb etmoqda. Sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish, infratuzilmani rivojlantirish hamda kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash kabi ustuvor yo'nalishlar barqaror va uzoq muddatli moliyaviy resurslarga bo'lgan ehtiyojni oshirmoqda. Ushbu jarayonda tijorat banklari iqtisodiyotga investitsion resurslarni yo'naltiruvchi asosiy institut sifatida muhim rol o'ynamoqda.

So'nggi yillarda mamlakat bank sektorining investitsion jarayonlardagi ishtiroki sezilarli darajada kuchayganini kuzatish mumkin. Bu holat nafaqat kredit qo'yilmalarining umumiy hajmi oshishi, balki kredit portfelining sifat jihatdan takomillashuvi bilan ham ifodalanadi. Xususan, banklar tomonidan kapital talabi yuqori bo'lgan loyihalarni moliyalashtirishga ustuvorlik berilishi iqtisodiyotning real sektorini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Natijada investitsion kreditlar iqtisodiy resurslarni strategik ahamiyatga ega tarmoqlar foydasiga samarali qayta taqsimlashning muhim mexanizmiga aylanib bormoqda.

Shu bilan birga, uzoq muddatli kreditlar ulushining bosqichma-bosqich ortib borishi moliyaviy tizimda barqarorlikning mustahkamlanayotganidan dalolat beradi. Bu esa investitsion loyihalarni moliyalashtirish uchun yanada ishonchli va prognoz qilinadigan moliyaviy baza shakllanayotganini anglatadi. Natijada ishlab chiqarish quvvatlarini yangilash, texnologik modernizatsiya va mehnat unumdorligini oshirish jarayonlari jadallashmoqda.

Bundan tashqari, davlat dasturlari va institutsional islohotlarning kengayishi banklarni investitsion kreditlash hajmini oshirishga rag'batlantiruvchi muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Kredit siyosatini liberallashtirish, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlovchi mexanizmlarning joriy etilishi hamda risklarni kamaytirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar bank sektorining investitsion faolligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Umuman olganda, investitsion kreditlashning rivojlanishi O'zbekiston iqtisodiyotida tarkibiy modernizatsiya jarayonlarini jadallashtirish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish hamda iqtisodiy o'sishning barqarorligini ta'minlashda muhim omil bo'lib qolmoqda. Ushbu tendensiyalarni yanada chuqurroq tahlil qilish maqsadida

bank sektorining investitsion kreditlash dinamikasi va uning o'zgarish tendensiyalarini ko'rib chiqish maqsadga muvofiq bo'lib, bu quyidagi jadvalda o'z aksini topgan (1-jadval).

1-jadval. O'zbekiston Respublikasida investitsion kreditlash dinamikasi (2019–2024 yy.)¹

Yil	Kreditlarning umumiy hajmi, trln so'm	Investitsion kreditlar, trln so'm	Investitsion kreditlar ulushi, %
2019	211.0	78.5	37.2
2020	245.3	92.7	37.8
2021	298.6	118.4	39.6
2022	356.2	149.3	41.9
2023	412.8	178.6	43.2
2024	489.5	221.7	45.3

1-jadvalda keltirilgan ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasida 2019–2024-yillar davomida investitsion kreditlash dinamikasining izchil va barqaror o'sish tendensiyasini yaqqol namoyon etadi. Umumiy kredit qo'yilmalari hajmi 211,0 trln so'mdan 489,5 trln so'mga yetib, deyarli 2,3 baravarga oshganini ko'rish mumkin. Bu holat bank tizimining moliyaviy vositachilik funksiyasi kengayib borayotganini va iqtisodiyotga yo'naltirilayotgan kredit resurslari hajmi sezilarli darajada ortayotganini ko'rsatadi.

Eng muhim jihatlardan biri — investitsion kreditlar hajmining 78,5 trln so'mdan 221,7 trln so'mga yetib, qariyb uch baravar o'sganidir. Bu o'sish bank sektorining uzoq muddatli moliyalashtirish jarayonlarida faol ishtirok etayotganini va real sektorni qo'llab-quvvatlashga yo'naltirilgan strategik yondashuv kuchayganini anglatadi. Ayniqsa, ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish, infratuzilmani rivojlantirish va innovatsion loyihalarni moliyalashtirishda investitsion kreditlarning roli sezilarli darajada ortmoqda.

Jadvaldagi yana bir muhim ko'rsatkich — investitsion kreditlarning umumiy kredit portfelidagi ulushi 37,2 foizdan 45,3 foizgacha oshganidir. Ushbu tendensiya banklar kredit siyosatida sifat jihatdan muhim o'zgarishlar yuz berayotganini, ya'ni qisqa muddatli iste'mol kreditlariga nisbatan iqtisodiy o'sishni ta'minlovchi kapital sig'imi yuqori loyihalarga ustuvorlik berilayotganini bildiradi. Bu esa iqtisodiyotning tarkibiy transformatsiyasi jarayonlariga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, investitsion kreditlashning eng yuqori o'sish sur'atlari sanoat, energetika va transport sohalarida kuzatilmoqda. Ushbu yo'nalishlar davlatning strategik rivojlanish dasturlari bilan bevosita bog'liq bo'lib, ular iqtisodiyotning bazaviy infratuzilmasini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Natijada iqtisodiyotning diversifikatsiya darajasi ortib, xomashyo yo'nalishiga qaramlik bosqichma-bosqich kamayib bormoqda.

Shu bilan birga, tahlil natijalari bank tizimida qisqa muddatli kreditlarning sezilarli ulushi hanz saqlanib qolayotganini ham ko'rsatadi. Bu holat investitsion loyihalarni uzoq muddatli moliyalashtirish imkoniyatlariga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatib, iqtisodiyotning kapital talabi yuqori segmentlarida resurslarga bo'lgan ehtiyojni yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, uzoq muddatli moliyaviy resurslar bazasining yetarli darajada rivojlanmaganligi banklarning investitsion faolligiga ta'sir etuvchi omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Biroq, ijobiy tendensiya sifatida investitsion kreditlar ulushining bosqichma-bosqich ortib borayotganini alohida qayd etish lozim. Bu jarayon davlat tomonidan olib borilayotgan qo'llab-quvvatlash siyosati, kredit resurslarini qayta moliyalashtirish mexanizmlarining takomillashuvi hamda bank sektorida institutsional islohotlarning chuqurlashuvi bilan bevosita bog'liqdir.

Umuman olganda, 2019–2024-yillar kesimidagi tahlil investitsion kreditlashning O'zbekiston iqtisodiyotidagi strategik ahamiyati tobora ortib borayotganini tasdiqlaydi. Bank tizimining real sektorni moliyalashtirishdagi rolining kuchayishi iqtisodiy modernizatsiya jarayonlarini jadallashtirib, barqaror iqtisodiy o'sish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratmoqda.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2019–2024-yillar davomida iqtisodiyotga yo'naltirilgan umumiy kredit qo'yilmalari hajmi ikki baravardan ko'proq oshgan. Bu jarayonda eng yuqori o'sish sur'atlari sanoat va infratuzilma tarmoqlarida kuzatilgan bo'lib, mazkur holat iqtisodiyotning bosqichma-bosqich yuqori texnologik rivojlanish bosqichiga o'tayotganidan dalolat beradi. Ayniqsa, ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish va infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish investitsion kreditlashning asosiy yo'nalishiga aylanmoqda.

Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda investitsion kreditlashning rivojlanish darajasi Markaziy Osiyo mamlakatlari ko'rsatkichlariga yaqinlashib bormoqda. Biroq, rivojlangan moliyaviy bozorlarga nisbatan ayrim farqlar saqlanib qolmoqda. Bu esa kreditlash tizimini yanada kengaytirish, moliyaviy vositachilikni

1 O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki saytidan olingan ma'lumotlar. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining 2020, 2021, 2022, 2023, 2024 yillardagi yillik hisoboti.

chuqurlashtirish hamda investitsion resurslar taqsimotini optimallashtirish bo'yicha sezilarli salohiyat mavjudligini anglatadi.

Investitsion kreditlash rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillardan biri moliyaviy resurslarning hududlar bo'yicha notekis taqsimlanishidir. Amaldagi holatga ko'ra, kredit qo'yilmalarning katta qismi Toshkent shahri va yirik sanoat markazlariga to'g'ri kelmoqda. Aksincha, iqtisodiy faollik darajasi nisbatan past bo'lgan hududlarda investitsion moliyalashtirish imkoniyatlari cheklangan bo'lib, bu hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarga ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Shu nuqtayi nazardan, bank xizmatlarining raqamlashtirilishi investitsion kreditlash tizimini rivojlantirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli platformalarning joriy etilishi kredit olish jarayonlarini soddalashtiradi, tranzaksion xarajatlarni kamaytiradi hamda tadbirkorlik subyektlarining moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Avtomatlashtirilgan skoring tizimlari va onlayn kreditlash xizmatlari investitsion qarorlar qabul qilish jarayonining tezkorligi va aniqligini oshirmoqda.

Bundan tashqari, kredit portfelida dollarlashuv darajasining kamayishi va milliy valyuta rolining mustahkamlanishi ham ijobiy tendensiya sifatida qayd etilmoqda. Ushbu jarayon valyuta risklarini kamaytirishga, moliyaviy tizim barqarorligini oshirishga hamda ichki investitsiya muhitini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Umuman olganda, yuqoridagi omillar investitsion kreditlash tizimining izchil rivojlanayotganini, shu bilan birga, uning hududiy muvozanatini ta'minlash va raqamli transformatsiya jarayonlarini yanada chuqurlashtirish zarurligini ko'rsatadi.

2030-yilgacha investitsion kreditlashni rivojlantirish istiqbollari bir qator asosiy omillar bilan belgilanadi:

- bank sektorida raqamli transformatsiyaning chuqurlashuvi;
- uzoq muddatli moliyalashtirish instrumentlarining kengayishi;
- davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining rivojlanishi;
- investitsion loyihalarni moliyalashtirishda ESG yondashuvlarining joriy etilishi;
- banklarning kredit siyosati shaffofligi va samaradorligining oshishi.

Shu bilan birga, ijobiy dinamikaga qaramasdan, ayrim tizimli masalalar saqlanib qolmoqda. Xususan, kichik va o'rta biznes subyektlarining investitsion kreditlarga kirish imkoniyatlari cheklanganligi, moliyaviy savodxonlik darajasini yanada oshirish zarurati hamda kredit bozorida davlat banklari ulushining yuqoriligi ushbu sohaning yanada jadal rivojlanishiga ta'sir ko'rsatmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, investitsion kreditlash O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotini tarkibiy modernizatsiya qilishda eng muhim moliyaviy vositalardan biri hisoblanadi. Ushbu yo'nalish ishlab chiqarish bazasini yangilash, xo'jalik yuritish samaradorligini oshirish hamda barqaror iqtisodiy tizimni shakllantirishga xizmat qiladi.

Tahlillar asosida so'nggi yillarda investitsion kreditlash hajmining izchil o'sishi, moliyalashtirish yo'nalishlarining kengayishi hamda uzoq muddatli kreditlar ulushining bosqichma-bosqich ortib borayotgani qayd etildi. Shu bilan birga, moliyalashtirish manbalarini yanada diversifikatsiyalash, hududiy muvozanatni mustahkamlash va institutsional mexanizmlarni takomillashtirish zarurati mavjudligi aniqlandi.

Investitsion kreditlash samaradorligini oshirish maqsadida quyidagi takliflar ilgari suriladi:

- uzoq muddatli moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish va kredit resurslariga kirish imkoniyatlarini kengaytirish;
- kreditlash sohasida raqamli texnologiyalarni yanada rivojlantirish hamda moliyaviy xizmatlar qamrovini oshirish;
- xususiy sektor ishtirokini kuchaytirish va bank kapitali konsentratsiyasini bosqichma-bosqich optimallashtirish;
- innovatsion va texnologik modernizatsiyaga yo'naltirilgan loyihalarni qo'llab-quvvatlash;
- aholi va tadbirkorlarning moliyaviy savodxonligini oshirishga qaratilgan tizimli dasturlarni joriy etish.

Mazkur chora-tadbirlarning amalga oshirilishi bank sektorining iqtisodiy transformatsiyadagi rolini yanada kuchaytiradi, barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi hamda O'zbekiston Respublikasining global iqtisodiyotdagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 05.11.2019-yildagi "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish haqidagi O'RQ-580-sonli <https://lex.uz/docs/-4581969>
2. Mishkin F. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. — Pearson, 2021.
3. Levine R. Financial Development and Economic Growth: Views and Agenda // Journal of Economic Literature.
4. Каримова А. М., Нуриддинова У. Сущность инвестиций и пути привлечения иностранных инвестиций в Узбекистане // Journal of Marketing, Business and Management. — 2023. — Т. 2. — № 4. — С. 31–36.

5. Beck T., Demirgüç-Kunt A. Finance and Growth: Theory and Evidence // Handbook of Economic Growth.
6. Каримова А. М. Анализ и трансформация финансового рынка банковских услуг в Новом Узбекистане // Архив научных исследований. — 2022. — Т. 2. — № 1.
7. Канатбаев С., Каримова А. Факторы, препятствующие росту инвестиционной активности банков Узбекистана // Multidisciplinary Journal of Science and Technology. — 2025. — Т. 5. — № 4. — С. 647–650.
8. Абдувохидова Н. Г., Каримова А. М. Аспекты экономической безопасности банков, а также функции государства и регуляторных органов // Pedagogical Sciences and Teaching Methods. — 2026. — Т. 5. — № 54. — С. 15–21.
9. Маруфов З. А., Убайдуллаев Б. С. Развитие инвестиционной деятельности предпринимательства в Республике Узбекистан // Экономика и социум. — 2022. — № 5-2 (92). — URL: [CyberLeninka](https://cyberleninka.ru) (дата обращения: 18.04.2026).
10. Каримова А. М. и др. Анализ и значимость реформ банковского сектора Республики Узбекистан // Miasto Przyszłości. — 2023. — Т. 39. — С. 137–143.
11. Shamsiddinov S. M., Akmalov J. I. Formation of a New Investment Climate and Creation of New Opportunities for Investors in Uzbekistan // Достижения вузовской науки 2021. — 2021. — С. 77–80.
12. Каримова А. М. и др. Инвестиционная привлекательность предприятия и факторы, влияющие на её развитие в Узбекистане // Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance. — 2023. — Т. 4. — № 9. — С. 111–116.
13. Абдуллаев Ё. А. Банковская система и её роль в экономическом развитии. — Т.: Финансы, 2022.
14. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy sayti: [Markaziy bank rasmiy sayti](https://markaziybank.uz)
15. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligining rasmiy sayti: [Statistika agentligi rasmiy sayti](https://statistikagentligi.uz)

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5 (3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>